

Bruken av samiske språk

Undersøkelse 2008

Sametingets språkstyre
N-9520 Guovdageaidnu
Telefon +47 78 48 42 00
Telefaks +47 78 48 42 42
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Mål og hovedpunkter	3
1.3 Organisering	3
1.4 Metode	4
1.5 Institusjoner som er med i undersøkelsen	4
2. Undersøkelsen	7
2.1 Institusjonens ansvar i forhold til samisk språk	7
2.1.1 Institusjoner og etater innenfor helse og sosialsektoren	7
2.1.2 Institusjoner og etater innenfor barnehage og opplæring	8
2.1.3 Politi/fengselsvesen	8
2.1.4 Samiske institusjoner	9
2.2 Ansvar for å betjene den samiske befolkning	9
2.2.1 Tjenester på samisk til den samiske befolkning	10
2.2.2 Institusjonens kompetanse til å gi tjenester på samisk	11
2.2.3 Institusjonenes tjenester på samisk muntlig og skriftlig	13
2.2.4 Institusjonenes behov for mer kompetanse i samisk	15
3. Institusjonens kompetanse i samisk	16
3.1 Ansattes morsmål	16
3.2 Kunnskaper i samisk språk	16
3.3 Samiskopplæring for ansatte	17
4. Datamaskiner, lover og regler og skjemaer på samisk	19
4.1 Datamaskiner	19
4.2 Lover og regler	19
4.3 Skjemaer	20
4.4 Bruk av tolk	22
4.5 Merknader til språkundersøkelsen	23
4.5.1 Institusjonenes forventninger og kommentarer til språkundersøkelsen	23
4.5.2 Institusjonenes merknader til undersøkelsesmetode og gjennomføring	23
5. Barnehager, grunnskoler og videregående skoler	24
5.1 Barn med samisktilbud i barnehager	24
5.2 Grunnskoler i Norge	24
5.3 Elever i videregående skoler	28
6. Oppsummering	30
7. Språkstyrets merknader	33
8. Avslutning	33

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Samelovens språkregler § 3-12 slår fast at Sametinget hvert fjerde år skal utarbeide en rapport til Kongen om situasjonen for samiske språk i Norge.

Den siste rapporten om samisk språk ble laget i 2004. Siden den gang har det skjedd en god del endringer i det samiske samfunnet som gir endrede forutsetninger når det gjelder bruk av samiske språk i det offentlige rom. Tysfjord kommune og Snåsa kommune er blitt innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk, og dermed har lule- og sørsamisk blitt mer synlig. Det innebærer at også Nordland og Nord-Trøndelag fylkeskommuner har et særskilt ansvar for å yte tjenester til samer bosatt i disse kommunene. Lavangen kommune har også søkt om å bli innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Siden 2004 har også Sametinget inngått samarbeidsavtaler med Nordland fylkeskommune og en Åarjelsaemien (sørsamisk) samarbeidsavtale med Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedmark fylkeskommuner. Sametinget har fra før av inngått liknende avtaler med Troms og Finnmark fylkeskommuner. En av målsetningene med disse avtalene er bla å styrke og synliggjøre samisk språk.

1.2 Mål og hovedpunkter

Formålet med undersøkelsen er å undersøke utvalgte institusjoners bruk av samisk språk i Norge, og også undersøke interessen for valg av samisk språk i skoler og barnehager . Siden man hadde en lignende undersøkelse i 2004, er det også mulig å få en pekepinn om det har skjedd en endring når det gjelder tilrettelegging av tjenester på og i samisk for befolkningen.

Hovedpunktene er følgende:

1. Undersøkelse av relevante institusjoner i forhold til samisk språk
2. Barnehager, som får tilskudd til samiske barnehager
3. Skoler som underviser i og på samisk

1.3 Organisering

Sametingets språkstyre har vedtatt innholdet i undersøkelsen i sak 011/08, og Sametingets administrasjon har hatt hovedansvaret for å gjennomføre denne undersøkelsen for Sametingets språkstyre. Sametingets språkstyre består av følgende medlemmer: Språkstyrets leder Rolf Olsen, nestleder Tor Magne Berg, medlemmene Heidi Andersen, Ellen Marie Vars og Lena Kappfjell.

Sametingets språkstyre har behandlet resultatet av undersøkelsen og den endelige rapporten i møte 12. januar 2009 i sak 001/09. Sametingsrådet behandlet deretter rapporten i møte januar 2009.

1.4 Metode

Sametinget har sendt ut skjemaer for å kartlegge offentlige institusjoners språkbruk. Informasjon om barnehager og stipend til videregående skoleelever er samlet internt fra Sametinget, og informasjon om skoler er hentet fra Grunnskolens Informasjonssystem på Internett (GSI). Skjemaene ble sendt til 66 hovedinstitusjoner, hvor vi også ba om at undersøkelsen ble sendt til eventuelle underliggende organer. 35 av disse hovedinstitusjonene har vi ikke mottatt svar fra, men Sametinget har fått svar fra tilsammen 64 institusjoner. Skjemaene ble sendt ut både på samisk og norsk.

En slik undersøkelsesmetode har den svakheten at en ikke får en utdypende informasjon fra institusjonene om bruk av samisk språk, men vil likevel gi et bilde av institusjonenes ansvar for samisk språk.

Undersøkelsen ble sendt ut pr post. Dette er ikke en optimal måte i dag når teknologien er kommet langt. Dette kan ha gjort at svarprosenten ble så lav.

Rapporten er skrevet både på samisk og norsk.

1.5 Institusjoner som er med i undersøkelsen

Denne undersøkelsens geografiske område er områder der det bor same. Det har likevel vært nødvendig å begrense denne undersøkelsen både når det gjelder tidsbruk og for å overholde den økonomiske rammen. Undersøkelsen er foretatt i områder der de samiske språkene snakkes. Siden forrige undersøkelse i 2004 er Tysfjord kommune og Snåsa kommune innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Dessuten omfatter også denne innlemmelsen Nordland og Nord-Trøndelag fylkeskommuner. Det geografiske området man kan kreve å få tilbud på samisk og kan ha rettigheter til språklige tjenester har med andre ord blitt utvidet siden forrige undersøkelse.

Siden 2004 har man fått opprettet NAV og Indre Finnmark tingrett. Ved Indre Finnmark tingrett gjelder samelovens §3-4, som gir utvidet rett til bruk av samisk i rettsvesenet. Ved opprettelsen av NAV har ivaretagelsen av samiske brukere vært noe man har vært opptatt av. Det er 17 institusjoner som har svart på undersøkelsen både i 2004 og 2008. Resultat er analysert i forhold til svarene, uansett geografi. Enkelte resultater er likevel analysert innenfor spesielt sør- og lulesamisk. En må likevel ta det forbehold at fordi det er såpass få svar fra lule- og sørsamisk område så kan denne analysen gi et misvisende bilde på situasjonen for samisk språk i disse områdene.

Følgende institusjoner har svart og dermed bidratt til undersøkelsen:

Kriminalomsorgen Trondheim fengsel	Trondheim
Engerdal kommune, Engerdal sykehjem	Engerdal
Engerdal kommune, Elgå skole	Elgå
Høgskolen i Nord-Trøndelag	Steinkjer
Reindriftsforvaltningen Sør Trøndelag/Hedmark	Røros
Åarjel-saemiej skuvle jih internate	Snåsa

Sijti Jarnge	Hattfjelldal
Sameskolen for Midt-Norge	Hattfjelldal
Hattfjelldal kommune, jordbruksseksjon	Hattfjelldal
Grane og Hattfjelldal lensmannskontor	Trofors
Hamarøy kommune, skoleetaten	Hamarøy
Knut Hamsun videregående skole	Hamarøy
Helse Nordland HF, Nordlandssykehuset	Bodø
Vågsfjord videregående skole	Evenskjer
Várdobáiki	Evenskjer
Evenes kommune, Rådhuset	Bogen i Ofoten
Evenes kommune, Bogen skole	Bogen i Ofoten
Evenes kommune, Hjemmetjenesten	Evenskjær
Evenes kommune, Liland barnehage	Liland
Skånland kommune, Grov skole	Grovfjord
Skånland kommune – Grovfjord Bo- og servicesenter	Grovfjord
Skånland kommune – Sandstrand barnehage	Tovik
Skånland kommune - Skånland sykehjem	Evenskjer
Tysfjord kommune, Drag skole	Drag
Tysfjord lensmannskontor	Drag
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune - Servicetorget.	Olderdalen
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune – Samisk språksenter.	Samuelsberg
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune - Birtavarre barneh.	Birtavarre
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune -Olderdalen skole	Olderdalen
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune -Trollvik skole	Trollvik
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune –Manndalen skole	Olderdalen
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune –etat for oppvekst	Olderdalen
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune –lønn og personal	Olderdalen
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune - sosialkontor	Olderdalen
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune - utviklingsavd	Olderdalen
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune - bibliotek	Olderdalen
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune - aktivitetssenter	Olderdalen
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune – Marielund omsorgssenter	Olderdalen
Reindrifftsforvaltningen Troms	Bardufoss
Reindrifftsforvaltningen Vest Finnmark	Kautokeino
Reindrifftsforvaltningen Øst Finnmark	Karasjok
Reindrifftsforvaltningen Nordland	Fauske
Helse Nord HF, Universitetssykehuset Nord-Norge	Tromsø
NAV Alta trygd	Alta
NAV Berlevåg Trygd	Berlevåg

NAV Båtsfjord	Båtsfjord
NAV Forvaltning Finnmark	Vadsø
NAV Guovdageaidnu/Kautokeino	Kautokeino
NAV Hammerfest	Hammerfest
NAV Karasjok	Karasjok
NAV Kvalsund	Kvalsund
NAV Porsanger	Lakselv
NAV Sør Varanger	Kirkenes
NAV Tana trygd	Tana
NAV Tromsø arbeid og trygd	Tromsø
NAV Vadsø	Vadsø
NAV Vardø	Vardø
Sámi ealáhus- ja guorahallanguovddáš	Tana
Unjárgga gielda/Nesseby kommune – Isak Saba senter	Vuonnabahta/Varangerbotn
Helse Finnmark HF, Spesialistlegesenteret	Karasjok
Helse Finnmark HF, AMK	Kirkenes
Helse Finnmark HF, Klinikk Hammerfest	Hammerfest
Indre Finnmark tingrett	Tana
Vest Finnmark politidistrikt	Hammerfest

2. Undersøkelsen

Målet med denne undersøkelsen er å få kartlagt institusjonenes bruk av samisk språk. Formålet med undersøkelsen er også å få kartlagt bruken av samisk i institusjoner som er utenfor forvaltningsområdet for lov om samisk språk. Undersøkelsen omfatter de fleste samiske institusjoner innenfor og utenfor nevnte forvaltningsområde. En markant forskjell fra forrige undersøkelse fra 2004 er at den også omfatter NAV og Indre-Finnmark tingrett, som ikke var med i 2004. Da NAV er en stor offentlig institusjon forplikter de å betjene befolkningen på samisk, noe som oppfattes med stor interesse for denne undersøkelsen. En annen markant forskjell er at Tysfjord kommune og Snåsa kommune er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Dessuten omfatter også denne innlemmelsen Nordland og Nord-Trøndelag fylkeskommuner. Det geografiske området man kan kreve å få tilbud på samisk og kan ha rettigheter til språklige tjenester har med andre ord blitt utvidet siden forrige undersøkelse.

Skjemaet som ble brukt til undersøkelsen følger som vedlegg til rapporten. Undersøkelsens formål var å undersøke hvilket ansvar institusjonene selv definerer i forhold til samisk språk; om institusjonen gir tjenester til den samiske befolkning, institusjonens kompetanse i forhold til samisk språk og om det er behov for ytterligere kompetanse, hvor mange ansatte som forstår/kan snakke og eller skrive samisk, og muligheter for ansatte til permisjoner for å ta opplæring i samisk. Undersøkelsen omfattet også spørsmål om institusjonene har hjelpemidler til å skrive samisk, om institusjonen bruker skjemaer på samisk, om bruk av tolk og om lover, forskrifter og regler er oversatt til samisk. For å gi en generell oversikt om forholdene i opplæringssektoren, er det hentet inn data om opplæring i og på samisk språk, internt fra Sametinget og fra Grunnskolens Informasjonssystem på Internett. Statistikken omfatter opplæringstilbudet i og på samisk innenfor barnehage, grunnskole og videregående skole.

2.1 Institusjonens ansvar i forhold til samisk språk

Som nevnt ovenfor var undersøkelsen oppsatt med spørsmål som ga muligheter for institusjonene til selv å definere sitt ansvar i forhold til samisk språk. Deretter fulgte mer detaljerte spørsmål om språklige anliggender og kompetanseforhold som fremgår av det følgende. Spørsmålsstillingen ga også muligheter for å komme med egne kommentarer til undersøkelsen. 64 av institusjonene benyttet denne muligheten. Svarene nedenfor er beskrevet i forhold til grupper av institusjoner:

2.1.1 Institusjoner og etater innenfor helse og sosialsektoren:

Institusjonene og etatene svarer forskjellig på dette spørsmålet. Dette synes rimelig fordi institusjonene er lokalisert til forskjellige geografiske områder, noen innenfor forvaltningsområdet for samisk språk hvor den samiske språkbruken er definert ved lov, og noen utenfor området.

Institusjonenes definisjoner fra sørsamisk område viser at institusjonene er bevisst sitt ansvar i forhold til når brukerne henvender seg på sørsamisk, så bør de få svar på sitt eget språk. En institusjon for eldre svarer at de har hatt og vil få brukere i den samiske befolkning og burde hatt ansatte som behersker samisk.

Noen institusjoner svarer også at de i dag ikke har noe forhold til språket, men at samiske brukere av tjenester snakker også norsk, så språket byr ikke på problemer.

I svarene fra lulesamisk område kommer det fram at institusjoner er forpliktet til at den enkelte bruker skal få sitt omsorgsbehov dekket ut fra sitt språk, sin kultur og religion. Noen sier at ansvar for lulesamisk er nedfelt i institusjonens vedtekter.

Svarene fra nordsamisk viser at institusjonene er bevisst sitt ansvar. I enkelte av svarene fra nordsamisk område vises det til Samelovens paragrafer, lov om pasientrettigheter og andre rettslige forpliktelser for samiske brukere. Enkelte svarer at de må skaffe tolk dersom de får samisktalende brukere.

2.1.2 Institusjoner og etater innenfor barnehage og opplæring:

Skolene på Hattfjelldal, Snåsa og Elgå svarer at Samisk læreplan blir fulgt og at samisk er obligatorisk del av språkundervisningen. Sameskolen i Snåsa viser til at Snåsa kommune fra 1. januar 2008 er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk, og at Snåsa er midt i det sørsamiske området og at skolen derfor har et stort ansvar for sørsamisk språk og kultur. Høgskolen i Nord-Trøndelag poengterer de ulike tolkninger det nasjonale ansvaret for sørsamisk språk og kultur de har fått definert i følge sentrale dokumenter fra regjeringen og knytter spørsmål til hva dette innebærer.

Skolene i lulesamisk område er klar over sine forpliktelser om å gi elever undervisning i og på samisk med hjemmel i og i medhold av Opplæringsloven.

I nordsamisk område varierer svarene på om barnehagen/skolen ligger i eller er utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. I skoler utenfor rettes fokuset på individuelle rettigheter for barn/elever som har rett til opplæring i samisk, mens svarene fra institusjoner innenfor forvaltningsområdet bærer preg av at opplæring i og på samisk ”har gått seg til”, og at institusjonene er sitt ansvar bevisst for å gi barn i barnehagen og elevene i grunnskole og videregående skole opplæring i og på samisk språk på forskjellige nivå.

2.1.3 Politi/fengselsvesen:

Fra sørsamisk område er det ikke kommet videre ønske om samisk kompetanse annet enn at man benytter tolk ved behov, og at de er sitt ansvar bevisst og forsøker å imøtekomme alle behov.

For lulesamisk område er svaret at de har lovpålagt ansvar for å gi tilbud på samisk ved behov, og det vises til at det i en kommune er en stor andel av befolkningen samisk. Det har vært begrenset kursering i samisk språk og kultur, og at tolk bør bistå ved behov.

I nordsamisk område svarer enkelte at de er godt informert om å imøtekomme den samiske befolkning både muntlig og skriftlig og viser også til forpliktelser i forhold til lov om samisk språk.

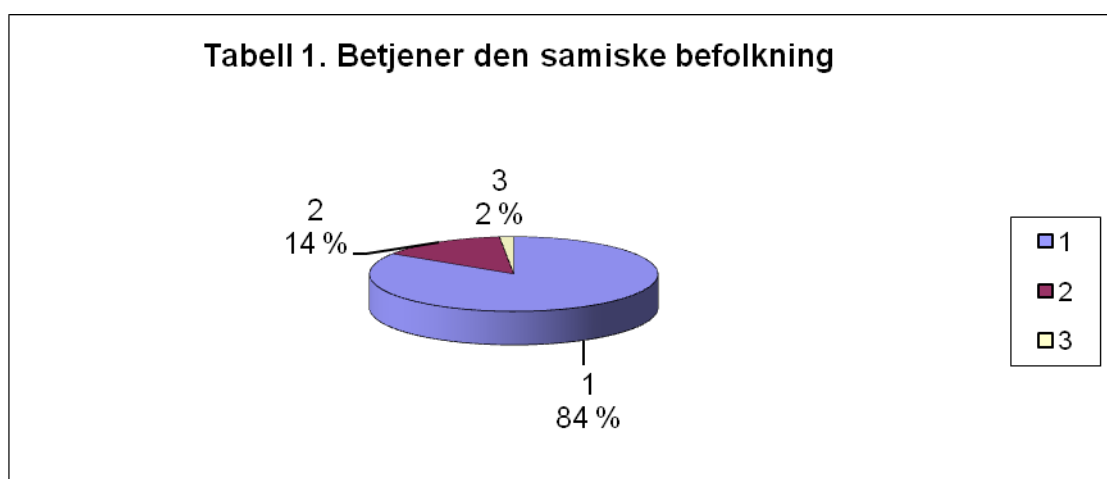
For fengselsvesenet så defineres ansvaret for tilbud på samisk at det foreligger instruksjer/retningslinjer/informasjon på samisk ved behov og at tolk bør benyttes ved behov.

2.1.4 Samiske institusjoner:

De samiske institusjonene, distriktskontorene for Reindrifstadministrasjonen, og de samiske språksentrene viser til at samisk og norsk er likeverdige språk. De definerer sitt ansvar både i forhold til de tjenester som de yter, språkkurs, og andre kurs innenfor segmentene kultur og samfunnsliv. Språksentrene som er opprettet for å arbeide med å fremme samisk språk og samle språkressurser, definerer at deres oppgave er å fremme bruken av samisk og å gi opplæring i språket.

2.2 Ansvar for å betjene den samiske befolkning

Det ble også stilt spørsmål om institusjonen gir tjenester til den samiske befolkning, noe alle som sendte inn svar hadde svart på.

Tabell 1. 64 institusjoner har svart på spørsmålet om de betjener den samiske befolkningen. I tabellen ser man hvor mange prosent som har svart 1. Ja, 2 nei 3. vet ikke.

Av alle de 64 svar som vi mottok, svarer 84 % at de betjener den samiske befolkning. 14 % sier at de ikke gjør det og 2 % svarer vet ikke. Det viser at institusjonene er klar over at det innenfor deres tjenestekrets er en samisk befolkning som også benytter seg av de tjenester som ytes.

Dersom en skiller ut tallene for lule- og sørsamisk er det 6 svar fra institusjoner som kan lokaliseres til lulesamisk område og 10 svar fra institusjoner innenfor sørsamisk område.

Tilsvarende tall er da for lulesamisk område at 83 % sier at de betjener den samiske befolkning, 17 % sier de ikke gjør det.

I sørsamisk område svarer 100 % at de betjener den samiske befolkning.

Institusjonene hadde på slutten av arket mulighet til å komme med egne kommentarer til spørsmålene. Noen har benyttet anledningen til egne kommentarer, og disse følger som resymé etter hvert punkt.

I forhold til språkunderekelsen i 2004 sett under ett, da 69 institusjoner svarte på dette spørsmålet, er det en liten nedgang i antall institusjoner som betjener den samiske befolkning. I 2004 var prosentandelen 90. I sørsamisk område var prosentandelen 89 i 2004, mot 100 % i 2008. For lulesamisk område var det 79 % i 2004 mot 83 % i 2008. Tallene viser nedgang totalt, men en økning i sør – og lulesamisk område.

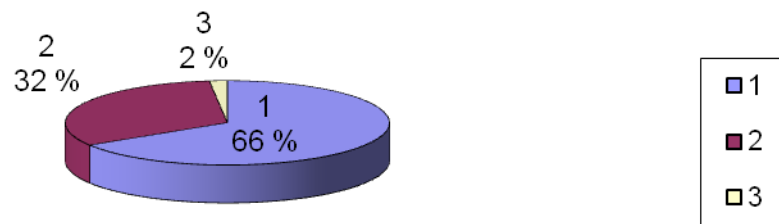
Kommentarer:

Kommentarer til dette punktet er veldig forskjellige. En kommentar var at institusjonen hadde intet ansvar utover at man benytter tolk ved behov, en annen kommentar var at man hadde ansvar i forhold til samelovens språkregler. En institusjon svarte at alle institusjonens tjenester skal kunne tilbys på samisk. En annen kommentar var at institusjonen var utenfor kjerneområde for samisk språk, men prøver å tilby tjenester etter behov.

2.2.1 Tjenester på samisk til den samiske befolkning

Neste spørsmål var så om den samiske befolkning får disse tjenestene på samisk. Av de 56 svar som vi mottok her svarte 66 % at tjenestene gis på samisk, 32 % svarte nei og 2 % svarte vet ikke.

Tabell 2. Tjenester på samisk

Tabell 2. 56 institusjoner har svart på spørsmålet om de tilbyr tjenester på samisk. I tabellen ser man hvor mange prosent som har svart 1. Ja 2. Nei 3. Vet ikke

5 institusjoner svarte fra lulesamisk område. Tilsvarende tall er da for lulesamisk område at 80 % sier at befolkningen får disse tjenestene på samisk, 20 % sier de ikke gjør det.

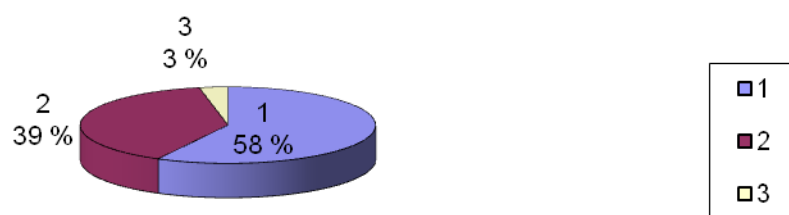
I sørsamisk område svarte 10 institusjoner, av disse svarte 60 % at befolkningen får disse tjenestene på samisk, 40 % sier de ikke gjør det.

I 2004 – undersøkelsen svarte 64 institusjoner. Av disse svarte 60 % at tjenester gis på samisk, mot 66 % i 2008. Tallene fra lulesamisk område var 54 % i 2004, da 13 institusjoner svarte, mot 80 % i 2008 da 5 institusjoner svarte. Tallene fra sørsamisk er 25 % i 2004 da 8 institusjoner svarte mot 60 % i 2008 da 10 institusjoner svarte. Her er det også en markant økning.

2.2.2 Institusjonens kompetanse til å gi tjenester på samisk

Har institusjonene kompetanse til å gi sine tjenester på samisk. 64 institusjoner svarte. Her sier 58 % at de har denne kompetansen, 39 % sier nei og 3 % svarer vet ikke.

Tabell 3. Institusjonens samiskkompetanse

Tabell 3. 64 institusjoner har svart på spørsmålet om de har kompetanse til å gi tjenester på samisk. I tabellen ser man hvor mange prosent som har svart 1. Ja 2. Nei 3. Vet ikke

Tilsvarende tall for lulesamisk område da 6 institusjoner svarte er at 33 % svarer at institusjonen har kompetanse til å gi tjenester på samisk, 67 % sier de ikke har det.

I sørsamisk område svarer 10 institusjoner. 40 % svarer at institusjonen har kompetanse til å gi tjenester på samisk , 50 % sier de ikke har det og 10 % svarer vet ikke.

Tallene for 2004 – undersøkelsen var at av 68 institusjoner svarte 64 % ja mot at av 64 institusjoner svarte 58 % ja i 2008.

For lulesamisk var det 14 institusjoner som svarte i 2004. Av disse svarte 50 % ja mot 6 institusjoner som svarte i 2008, av disse svarte 33 % ja.

Tallene for sørsamisk er at 9 institusjoner svarte i 2004. Av disse svarte 56 % ja mot 40 % som svarte ja i 2008 da 10 institusjoner svarte. For lulesamisk er det en markant nedgang i kompetanse for å gi tjenester på samisk.

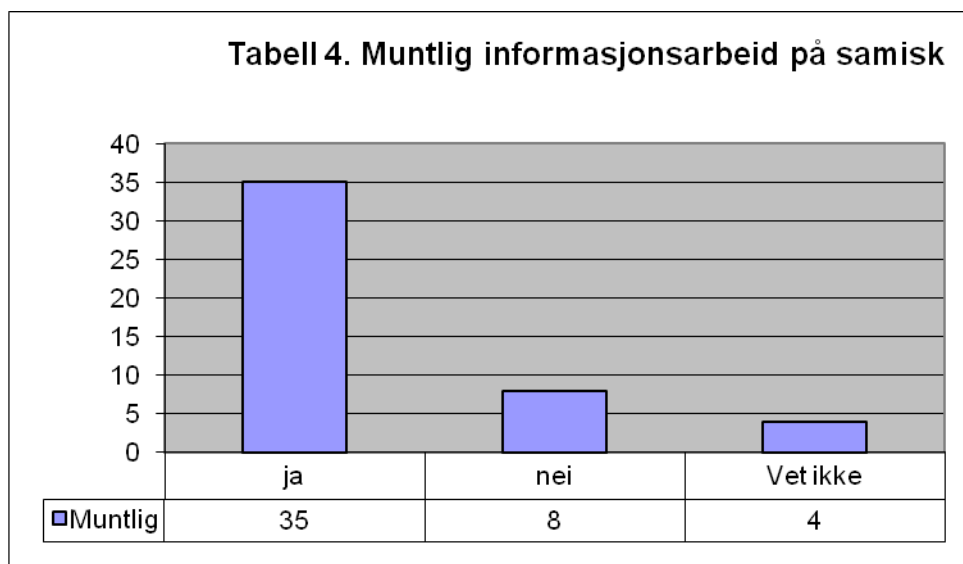
Kommentarer:

I svarene fra helsesektoren og institusjoner innen opplæring fremkommer det at det er et stort behov for personell med kompetanse i samisk. Behovet er det samme som fremkommer i 2004 – undersøkelsen. Samtlige ytrer at behovet for rekruttering er stort. Det som er tydelig er at det er behov for mye mer samisk fagpersonell med høyere utdanning innen samisk for å kunne dekke behovet. En institusjon i forvaltningsområdet kommenterer at det ikke er registrert noen behov mens en annen institusjon i samisk forvaltningsområde mener at de trenger mer samisktalende fagfolk. Mangel på personell kan sies å være gjennomgående problem for samtlige institusjoner.

2.2.3 Institusjonenes tjenester på samisk muntlig og skriftlig

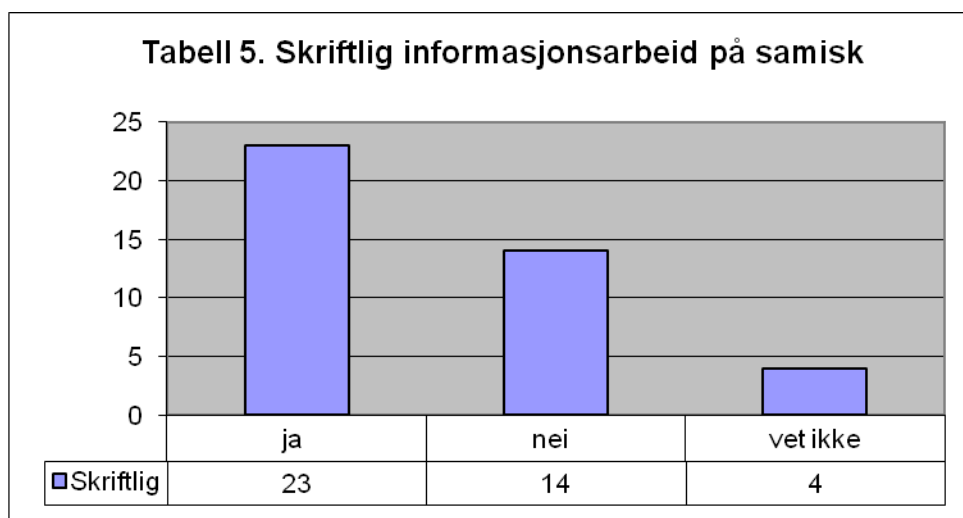
Dersom institusjonen hadde svart ja på spørsmålet om de kunne tilby tjenester på samisk så ble de spurt om de kan tilby informasjonsarbeid på samisk muntlig og skriftlig.

47 institusjoner svarte på spørsmålet om de kunne gi muntlig informasjon på samisk. Av disse kunne 35 institusjoner utføre muntlig samisk informasjonsarbeid, 8 svarte at de ikke kunne. 4 svarte vet ikke.

Tabell 4. Tabellen viser hvor mange institusjoner som har svart ja, nei eller vet ikke på spørsmålet om de kan gi muntlig informasjonsarbeid på samisk.

I 2004 – undersøkelsen svarte 46 institusjoner. Av disse svarte 37 institusjoner at de kunne gi muntlig informasjon på samisk mot 35 i 2008. Her er det liten endring.

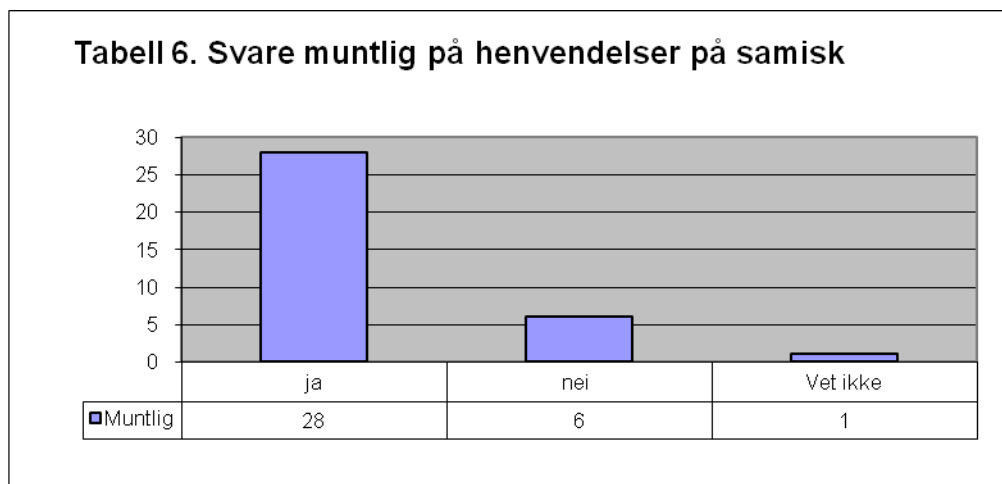

Tabell 5. Tabellen viser hvor mange institusjoner som har svart ja, nei eller vet ikke på spørsmålet om de kan gi skriftlig informasjonsarbeid på samisk.

41 institusjoner svarte på spørsmålet om de kunne gi skriftlig informasjon på samisk. Av disse svarte 23 ja, 14 svarte nei og 4 svarte vet ikke.

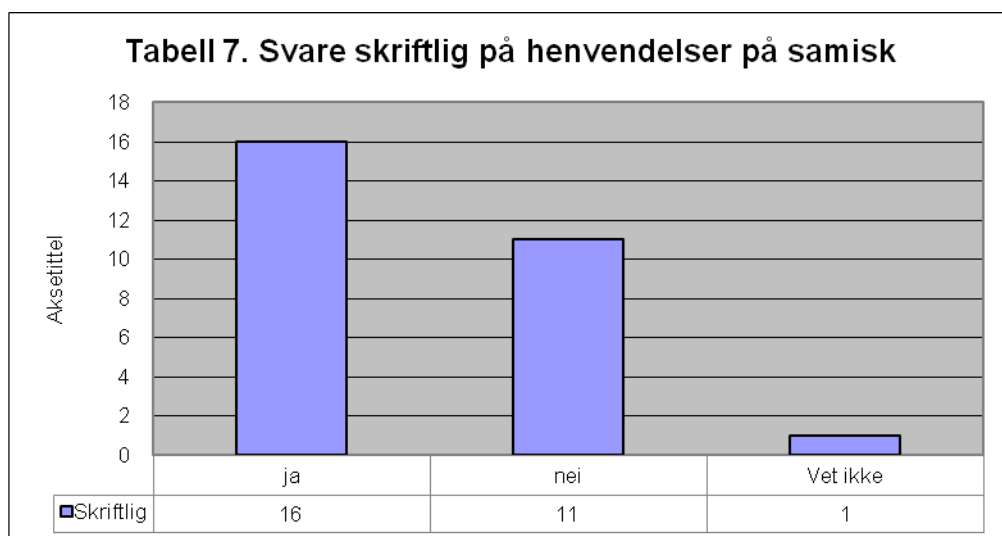
I 2004 – undersøkelsen svarte 45 institusjoner. Av disse svarte 29 institusjoner at de kunne gi skriftlig informasjon på samisk mot 23 i 2008. Her er det en nedgang på 6 selv om vi tar i betraktning at det var 45 institusjoner som svarte i 2004.

Institusjonene ble også spurt om de kunne svare på henvendelser på samisk både muntlig og skriftlig.

Tabell 6. Tabellen viser hvor mange institusjoner som har svart ja, nei eller vet ikke på spørsmålet om de kan svare muntlig på henvendelser på samisk.

Det var 35 institusjoner som svarte på dette spørsmålet, 28 svarte ja og 6 svarte nei på spørsmålet. 1 svarte vet ikke. I 2004 – undersøkelsen var det 49 institusjoner som svarte, og av disse var det 39 som svarte at de kunne svare muntlig på henvendelser på samisk. I forhold til 2004 er det nedgang på 11 institusjoner.

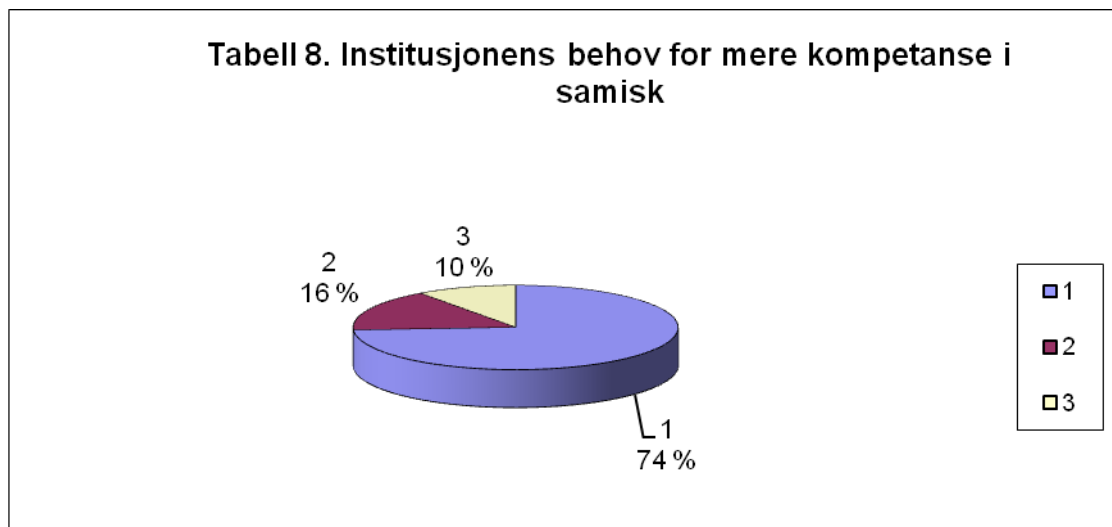

Tabell 7. Tabellen viser hvor mange institusjoner som har svart ja, nei eller vet ikke på spørsmålet om de kan svare skriftlig på henvendelser på samisk.

28 svarte på spørsmål om de kunne svare henvendelser på samisk. Av de som svarte sier 16 ja, 11 svarer nei, og 1 svarte vet ikke. I 2004 svarte 44 institusjoner på dette spørsmålet. 31 svarte ja og 12 svarte nei. Her er det en markant nedgang i svarmengden, slik at en neppe kan sammenligne tallene.

2.2.4 Institusjonenes behov for mer kompetanse i samisk

Institusjonene ble deretter spurt om de synes at de hadde behov for mer kompetanse i samisk.

Tabell 8. 50 institusjoner har svart på spørsmålet om de har behov for mer kompetanse i samisk. I tabellen ser man hvor mange prosent som har svart 1. Ja 2. Nei 3. Vet ikke.

50 institusjoner svarte på dette spørsmålet og 74 % svarte at de hadde behov for mer kompetanse i samisk, 16 % svarte nei og 10 % svarte vet ikke.

Tilsvarende tall for lulesamisk da 5 institusjoner svart er at 80 % hadde behov for mer kompetanse i samisk, 20 % svarte nei..

I sørsamisk område svarte 10 institusjoner. Av disse svarte 70 % at de hadde behov for mer kompetanse i samisk, 10 % svarte nei og 20 % svarte vet ikke.

I 2004 – undersøkelsen svarte 68 institusjoner på dette spørsmål, og 77 % hadde mer behov for kompetanse i samisk. I forhold til 2008 – undersøkelsen da 50 institusjoner svarte, er svarandelen markant mindre, og derfor ikke helt sammenlignbare.

Kommentarer:

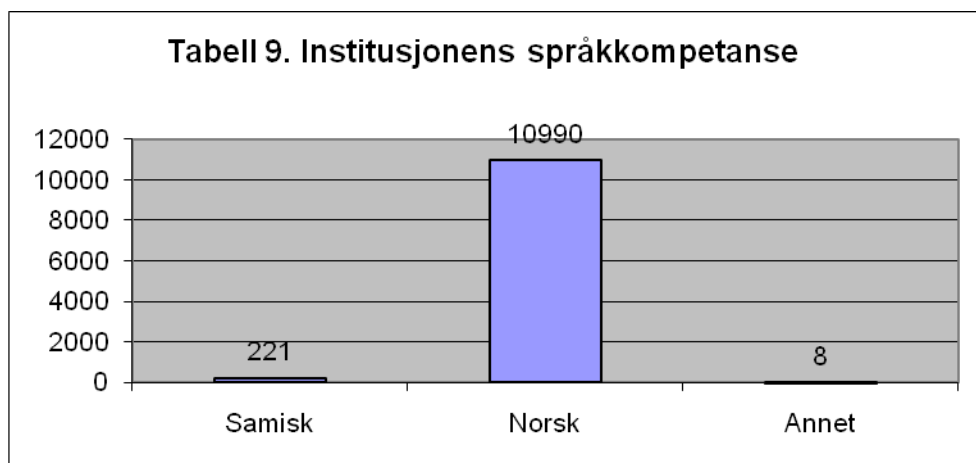
Av kommentarene framkommer det at fordi Tysfjord kommune og Snåsa kommune ble innlemmet i forvaltningsområdet for samelovens språkregler, og at Nordland og Nord-Trøndelag fylkeskommuner ble

berørt av dette, er det ett stort behov for personer med kompetanse i samisk og samisktalende fagfolk. Da disse områdene ganske nylig er innlemmet i forvaltningsområdet, er det stort behov for rekruttering av samisktalende fagfolk for å kunne oppfylle de forpliktelser som følger loven. Behovet for fagfolk med samiskspråklig kompetanse innenfor opplæringssektoren kommer markant fram.

3. Institusjonens kompetanse i samisk

3.1 Ansattes morsmål

Det andre punktet i undersøkelsen tar for seg institusjonens kompetanse i samisk. Institusjonens kompetanse er avhengig av at de ansatte har kompetanse i samisk språk. Undersøkelsen omfatter 11219 ansatte, og enkelte store institusjoner har tatt forbehold om at de ikke har nøyaktige opplysninger om de ansattes kunnskaper i samisk språk. Svarene viser at kun 2 % av de ansatte i de institusjonene som undersøkelsen gjelder har kompetanse i samisk.

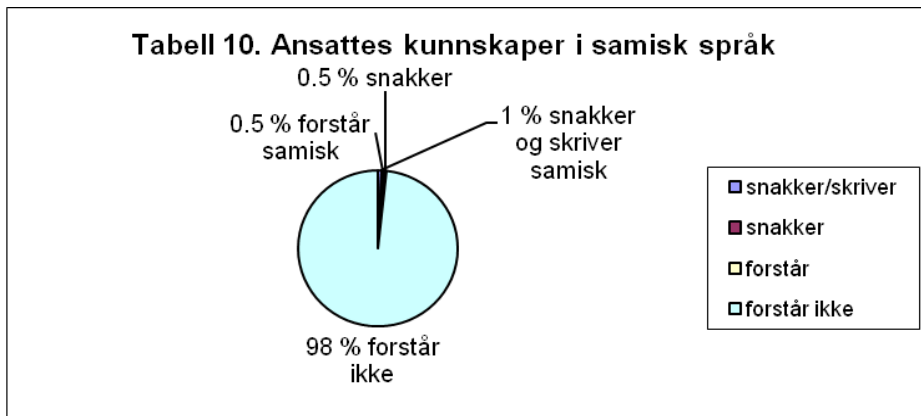

Tabell 9. Antall ansatte som snakker samisk, norsk respektive andre språk.

3.2 Kunnskaper i samisk språk

Svarene fra hele språkundersøkelsen viser at 1 % skriver samisk, 0,5 % snakker samisk, 0,5 % forstår samisk og 98 % forstår ikke samisk. Tallene er så å si uendret fra 2004, men de viser en liten nedgang i samiskkompetansen hos de ansatte i undersøkelsen.

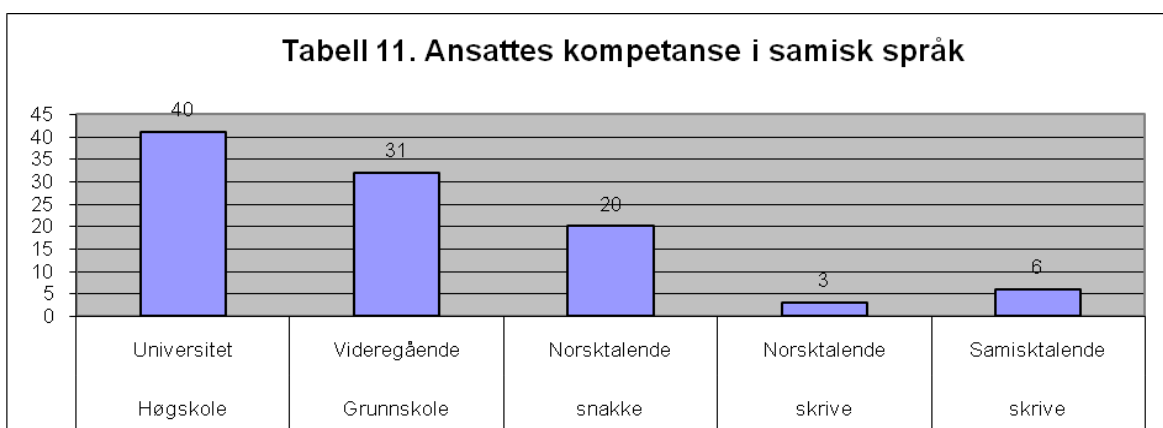

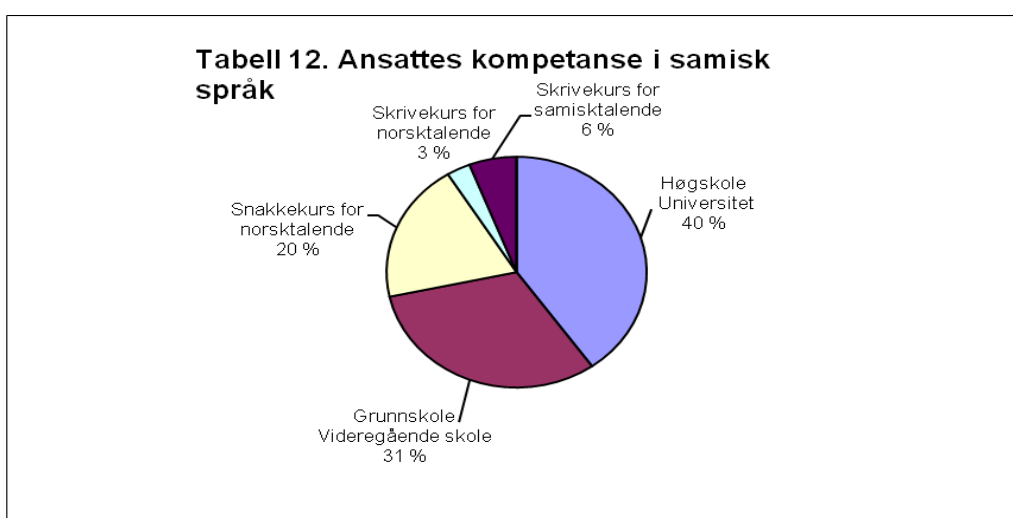
Tabell 10. Her vises de ansattes kunnskaper i samisk språk i prosentantall.

3.3 Samiskopplæring for ansatte

Ifølge svarene har 64 ansatte hatt permisjon for å lese samisk. Det var satt opp forskjellige kategorier for type opplæring og svarene viser kategorier, samt antall ansatte i hver kategori.

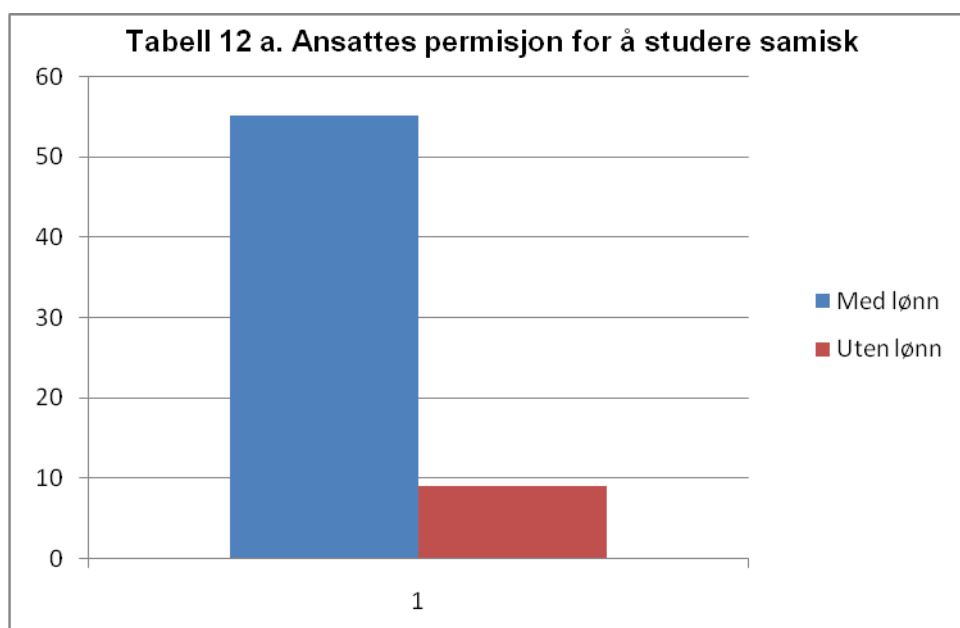

Tabell 11. Her vises hvordan prosenttallene for ansattes opplæring i samisk fordeler seg.

Tabell 12. Her vises hvordan prosenttallene for ansattes opplæring i samisk fordeler seg.

For å imøtekomme behovet for samisk kompetanse i institusjonene, kan ansatte få permisjon for å studere samisk. Dette er også med i samelovens forskrifter

Tabell 12 a. Antall ansatte som har tatt permisjon fra sin jobb for å studere samisk språk..

Institusjonene hadde på slutten av arket mulighet til å komme med egne kommentarer til spørsmålene.

Kommentarer fra institusjonene:

De som ønsker å gå på samiskkurs ser ut til å få permisjon med lønn for å ta slike kurs, eller at de kan ta dette i arbeidstiden. Noen kommenterer at dette kan være vanskelig pga vikarsituasjonen. Mange institusjoner svarer også at det er en stund siden de har vært på kurs. Noen etterlyser også deltidsstudium i samisk. Noen institusjoner nevner at det er vanskelig å rekruttere ansatte med kompetanse i samisk, og at det er så få med kompetanse i samisk, at om en institusjon/avdeling får kompetanse i samisk, så betyr det at en annen mister den kompetansen.

4. Datamaskiner, lover og regler og skjemaer på samisk

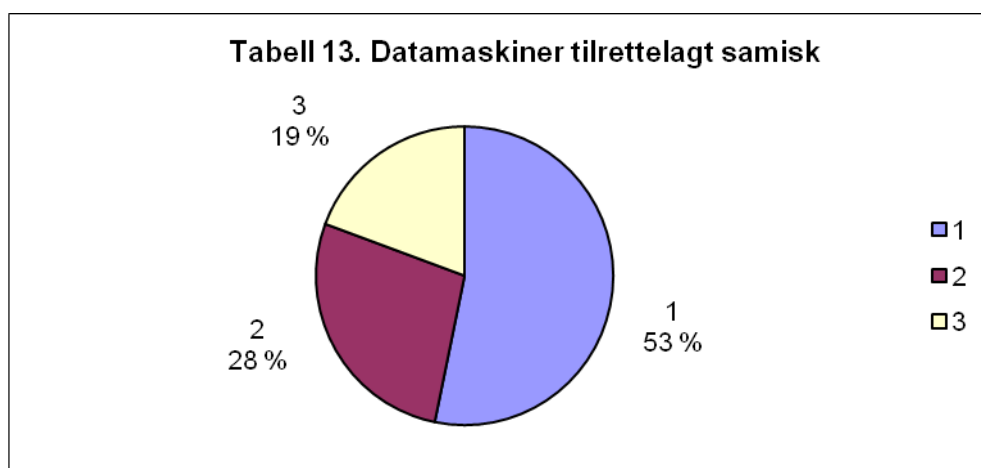
Dette kapitlet ønsker å sette søkelyset på de hjelpemidler som oftest brukes i institusjonenes arbeid.

Datamaskiner er viktige hjelpemidler i å bruke skriftlig samisk. De fleste institusjoner styres etter lover og regler, og kontakt med publikum er ofte via skjemaer.

En del av kommunikasjonen må foregå via tolk, og derfor er det siste spørsmålet i dette kapitlet om institusjonene bruker tolk.

4.1 Datamaskiner

Spørsmålet var om det er mulig å skrive samisk på institusjonens datamaskiner. Forutsetningen for å kunne skrive på samisk er at de samiske løsningene fungerer i de programmene som er installert i datamaskiner og skrivere. Manglende samiskløsning har vært en begrensning for å kunne skrive samisk. Siden 2004 har man fått utviklet korrekturprogrammer for nord- og lulesamisk, og man er i gang med å utvikle korrekturprogram for sørsamisk. Det er Sametinget med bl.a. Universitetet i Tromsø som utvikler disse.

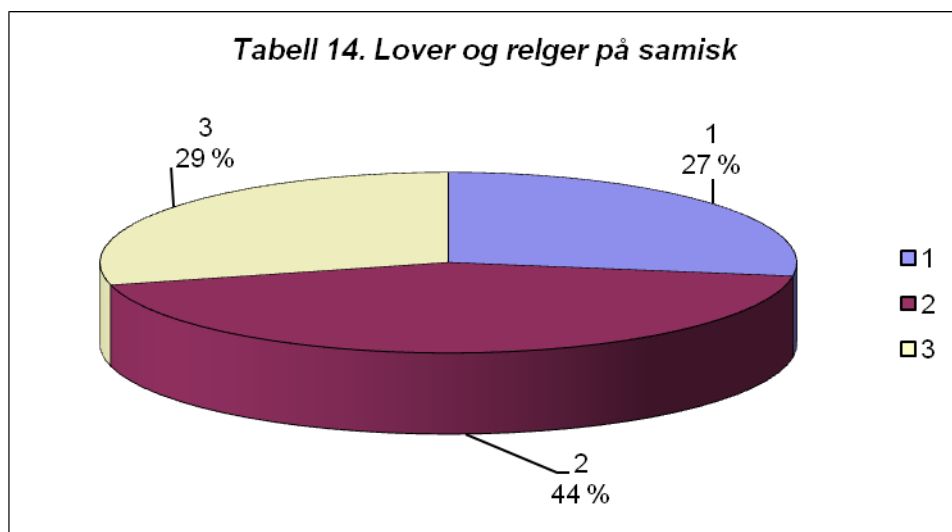
Tabell 13. 62 institusjoner har svart på spørsmålet om de er mulig å skrive på samisk på institusjonens maskiner. I tabellen ser man hvor mange prosent som har svart 1. Ja 2. Nei 3. Vet ikke

Svarene på spørsmålet om det er mulig å skrive samisk på institusjonens datamaskiner viser at 52 % svarer ja, 28 % svarer nei og 20 % vet ikke, i 2008 svarte 62 institusjoner på dette spørsmålet. I 2004 var det 51 % som svarte ja, 45 % svarte nei og 3 % svarte vet ikke, da svarte 67 institusjoner.

4.2 Lover og regler

Det har vært en del fokus på at lover og regler ikke er oversatt til samisk. Spørsmålet var om lover og regler som institusjonen bruker er oversatt til samisk. Tabellen nedenfor viser at 27 % sier ja, hele 44 %

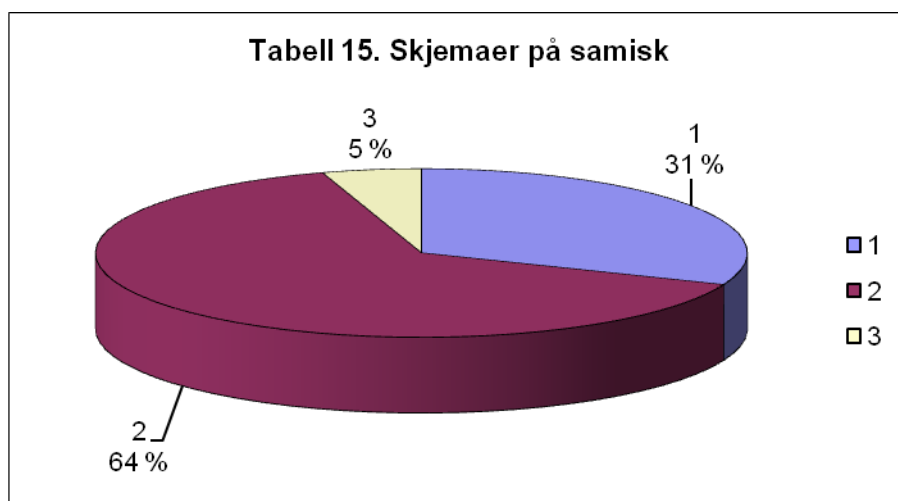
svarer nei og 29 % svarer vet ikke, 63 institusjoner svarte i 2008. I 2004 svarte 70 institusjoner på spørsmålet, av disse svarte 19 % ja, 72 % nei og 9 % vet ikke.

Tabell 14. 63 institusjoner har svart på spørsmålet om lover og regler som institusjoner bruker er oversatt til samisk. I tabellen ser man hvor mange prosent som har svart 1. Ja 2. Nei samt 3. Vet ikke

4.3 Skjemaer

Det finnes skjemaer til forskjellige formål og språket i skjemaer påvirker hvilket språk en svarer på. I spørsmålet om institusjonens skjemaer finnes på samisk svarte 63 institusjoner, av disse svarte 31 % ja, 64 % nei og 5 % vet ikke. I forhold til 2004 så er disse tallene så å si uendret, i 2004 svarte 68 institusjoner, av disse svarte 31 % ja, 65 % nei og 4 % vet ikke.

Tabell 15. 63 institusjoner har svart på spørsmålet om skjemaer som institusjoner bruker er oversatt til samisk. I tabellen ser man hvor mange prosent som har svart 1. Ja 2. Nei samt 3. Vet ikke

Det ble også spurt om hvilke lover og regler institusjonen mener bør oversettes til samisk. Institusjonene ønsket følgende oversatt til samisk:

Lov om spesialisthelsetjenester – sørsamisk og lulesamisk

Sosialtjenesteloven

Helsepersonelloven

Lov om helsetjenester i kommunen

Pasientrettighetsloven – sørsamisk og lulesamisk

Forvaltningsloven – sørsamisk og lulesamisk

Barnehageloven

Twisteloven

Straffeloven

Straffeprosessloven

Straffegjennomføringsloven med forskrifter

Tvangsfullbyrdelsesloven

Opplæringsloven med forskrifter – sørsamisk og lulesamisk

Folketrygdloven

Barnetrygdloven

Kontantstøtteloven

NAV – loven

Gjeldsloven

Arbeidsmiljøloven

Andre dokumenter:

Samisk læringsplakat

Statlige skjemaer

Rammeplan

Politiinstruksen

Lover som er oversatt til nordsamisk:

- Offentlighetsloven (ikke oppdatert)
- Lov om arkiv (arkivloven) (ikke oppdatert)
- Lov om reindrift (reindriftsloven)
- Pasientrettighetsloven (ikke oppdatert)
- Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven).
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) (ikke oppdatert)

- Lov om kulturminner (kulturminneloven) (ikke oppdatert)
- Lov om saltvannsfiske m.v.
- Lov om omsetning av råfisk (ikke oppdatert)
- Lov om spesialisthelsetjenesten m.m.
- Lov om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova)
- Lov om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven). (ikke oppdatert)
- Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven).

Pr i dag er det ingen lover som er oversatt til sørsamisk og lulesamisk.

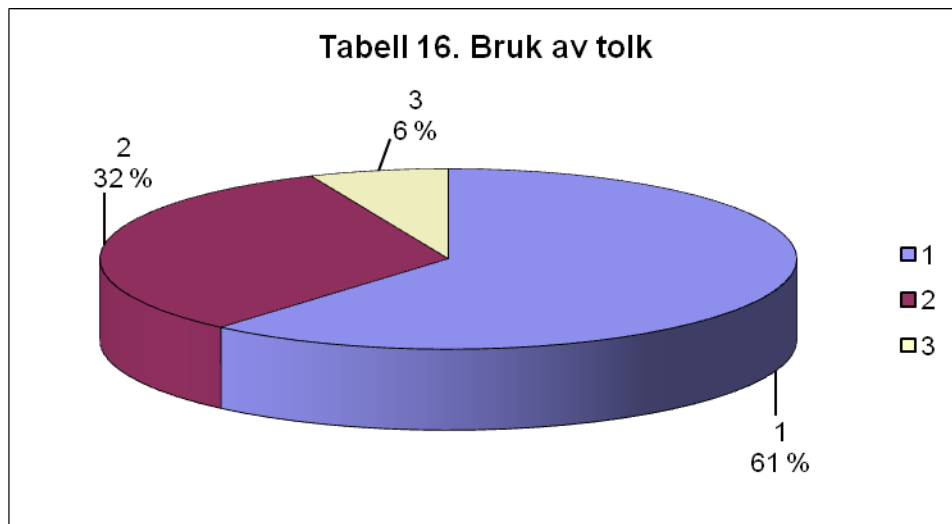
(Kilde: Arbeids og inkluderingsdepartementets internettsider)

Kommentarer til punktet om skjemaer:

Svarene sier at det finnes enkelte skjemaer som er oversatt, men at det ikke finnes noen helhetlig plan for å få oversatt skjemaer til samisk. Noen har utarbeidet interne skjemaer som er oversatt og enkelte sier at det ikke har vært behov eller etterspørsel etter samiske skjemaer. Noen institusjoner etterlyser oversettelser av dokumenter fra departementene.

4.4 Bruk av tolk

Undersøkelsens siste spørsmål var om institusjonen bruker tolk ved behov. 63 institusjoner svarte, av disse svarte 61 % ja, 32 % nei og 6 % vet ikke. I 2004 svarte 67 institusjoner, da svarte 66 % ja, 28 % nei og 6 % vet ikke.

Tabell 16. 63 institusjoner har svart på spørsmålet hvis de bruker tolk vid behov. I tabellen ser man hvor mange prosent som har svart 1. Ja 2. Nei samt 3. Vet ikke

Kommentarer:

I svarene fremkommer det at tolk blir brukt ved behov. Mange institusjoner kommenterer at de som kan samisk også kan norsk, så man klarer seg selv om man mangler ansatte med kompetanse i samisk.

4.5 Merknader til språkundersøkelsen

På slutten av undersøkelsen var det bedt om en kommentar til selve språkundersøkelsen. Svarene er delt i to grupper. Den ene går på forventninger og kommentarer til undersøkelsen og den andre går på selve gjennomføringen av undersøkelsen og innsamlingen av data.

4.5.1 Institusjonenes forventninger og kommentarer til språkundersøkelsen

Noen institusjoner har kommentert at man i større grad burde sett på behovet for samisk språk. Noen institusjoner etterlyser også økonomiske virkemidler for å øke den samiske kompetansen hos de ansatte. Noen kommenterer at siden de ikke tilhører forvaltningsområdet for samisk språk så er ikke denne undersøkelsen så aktuell for dem.

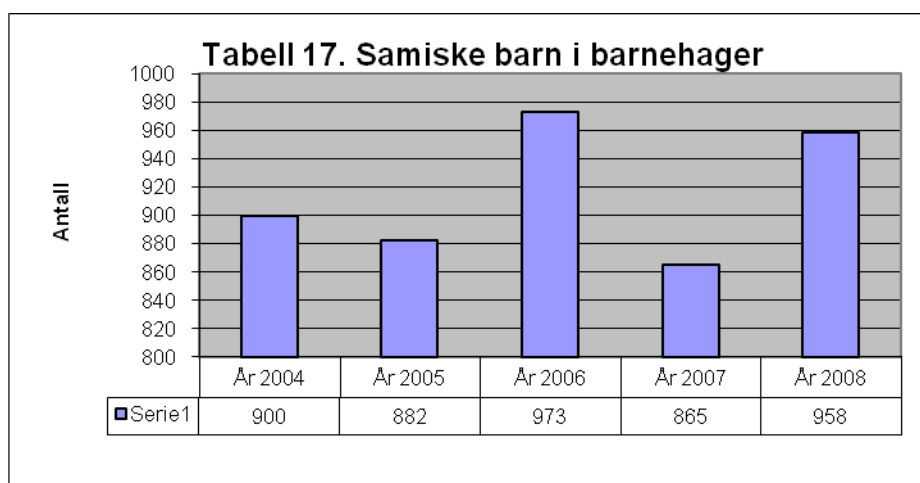
4.5.2 Institusjonenes merknader til undersøkelsesmetode og gjennomføring:

Enkelte institusjoner har etterlyst flere svaralternativer enn ja/nei/vet ikke. Språkundersøkelsen blir upresis når det ikke var flere alternativer. Enkelte institusjoner mener at noen spørsmål er vanskelige å svare på. Noen synes at slike undersøkelser burde blitt gjennomført elektronisk. Noen institusjoner sier at spørsmålene er tilpasset kommuner og ikke andre typer institusjoner.

5. Barnehager, grunnskoler og videregående skoler

5.1 Barn med samisktilbud i barnehager

I forbindelse med årlig tildeling av særskilt tilskudd til samiske barnehager, sender kommunene oversikt over antall samiske barn i barnehager. Disse tallene viser at det for år 2004 til år 2008 viser en økning med 58 barn hvor foreldre har valgt samisk for sine barn i barnehager i Norge.

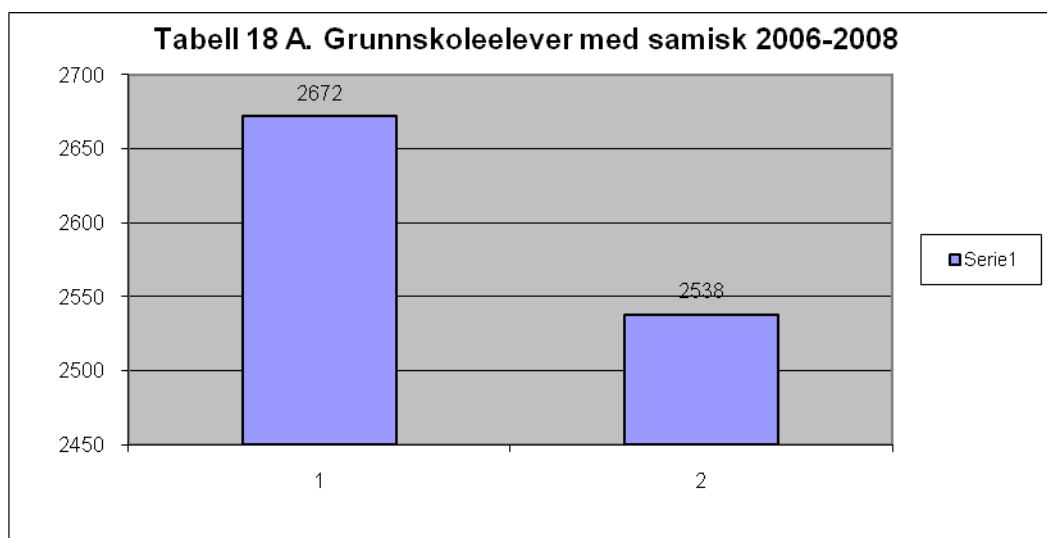
Tabell 17. Tabellen viser hvordan antallet samisk barn i barnehager varierer fra 2004 til 2008.

I lulesamisk område er det barnehageåret 2007/2008 21 barn som er i samisk barnehage. I sørsamisk område er det 22 som får tilbud på samisk enten i samiske barnehager eller i norsktalende barnehager. Sammenlignet med 2004 undersøkelsen har det vært økning fra 2004 til 2008 i lulesamisk område med 13 barn hvor foreldre har valgt samisk barnehage for barna. I sørsamisk område er det ikke så store endringer fra 2004 til 2008.

5.2 Grunnskoler i Norge

I grunnskolen i Norge gis det opplæring i samisk som førstespråk og samisk som andrespråk. Her er en oversikt over elever i grunnskolen som får opplæring i samisk språk for skoleåret 2006/2007 og skoleåret 2007/2008.

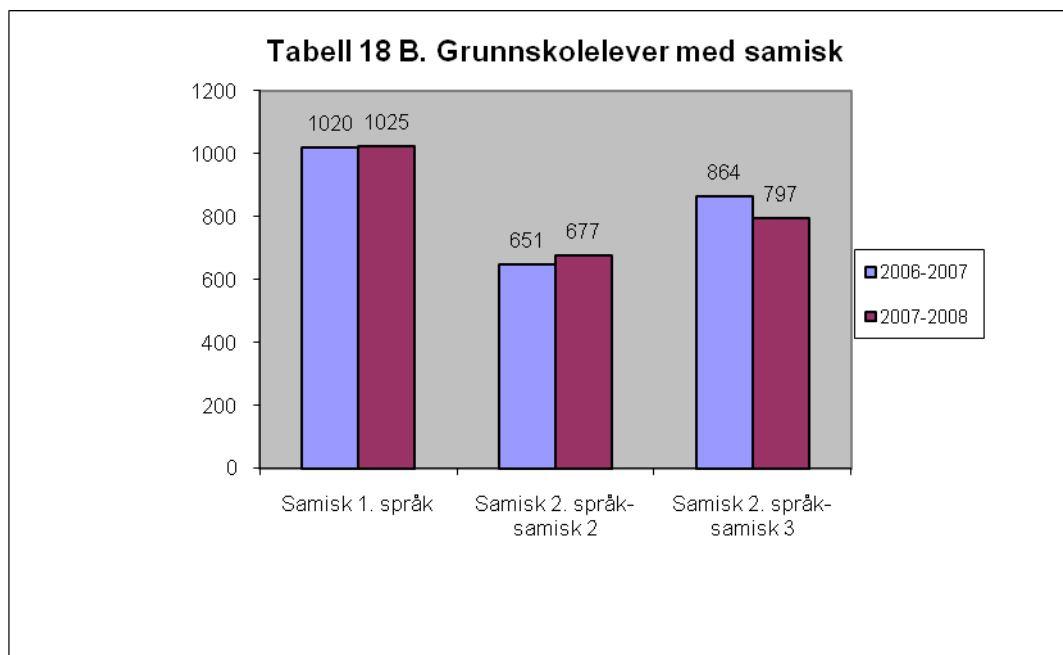

Tabell 18 A. Her vises at elevtallet er redusert med 134 elever fra skoleåret 2006/07 til og med skoleåret 2007/2008, noe som tilsvarer ca. 5 prosent.

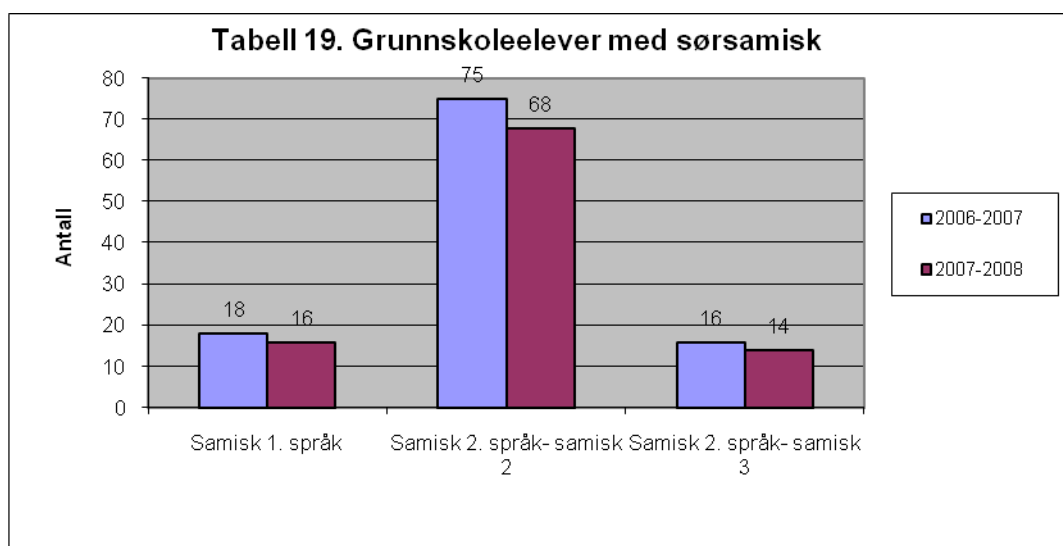
Sammenlignet med 2004 – undersøkelsen har elevtallet gått ned fra 2834 til 2538 i 2008. Det er en nedgang på 304 elever av de som har samiskopplæring i grunnskolen.

I grunnskolen i Norge gis det tilbud om opplæring i sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk. Tabellene viser utviklingen for skoleårene 2006/2007 og 2007/2008 i de forskjellige språkgruppene og i de forskjellige kategoriene av samisk språkundervisning som tilbys.

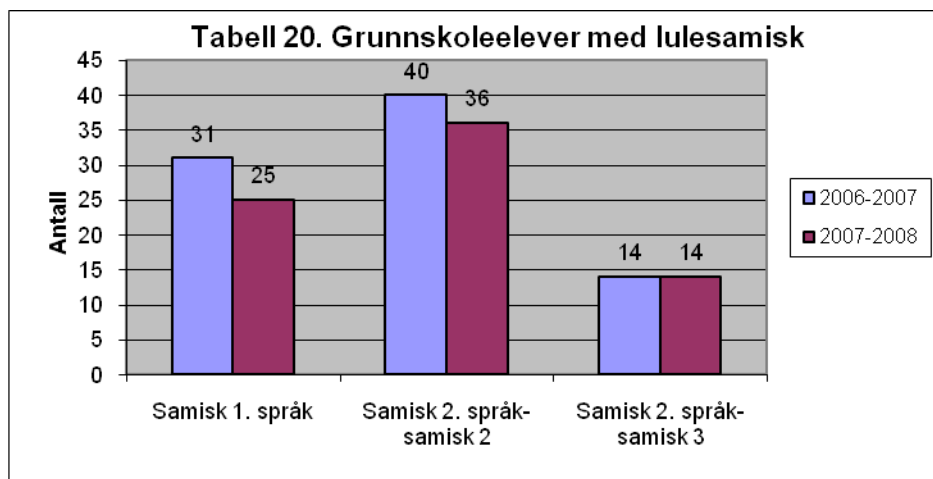
Samisk språk og kultur er ikke lenger et fag etter at det nye læreplanverket for Kunnskapsløftet – Samisk trådte i kraft i 2006. Samisk som andrespråk er nå inndelt i samisk 2 og samisk 3. Det er samme læreplan, men med to forskjellige progresjonsløp. Dette er gjort for å ivareta de elevene som ikke kan noe samisk på forhånd og som før hadde faget samisk språk og kultur. Grunnen til økningen av andrespråks elever i forhold til 2004 kan være at de som før hadde samisk språk og kultur som fag, nå har valgt samisk som andrespråk, enten samisk 2 eller samisk 3. Av den grunn vil tabellene nedenfor også vise fordelingen innen samisk som andrespråk, samisk 2 og samisk 3.

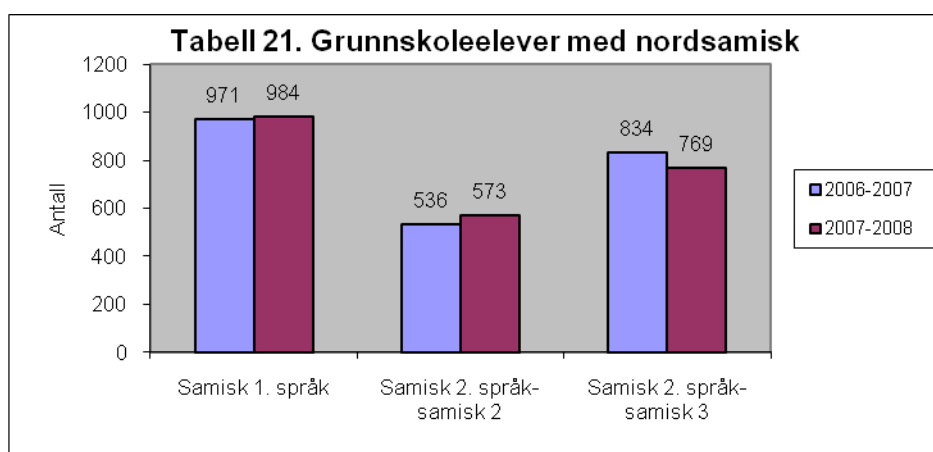
Tabell 18 B. Her vises antall elever totalt som har samisk opplæring og endringen fra skoleåret 2006/07 til 2007/2008

Tabell 19. Her vises antall elever som har sørsamisk opplæring og endringen fra skoleåret 2006/07 til 2007/2008

Tabell 20. Her vises antall elever som har lulesamisk opplæring og endringen fra skoleåret 2006/07 til 2007/2008

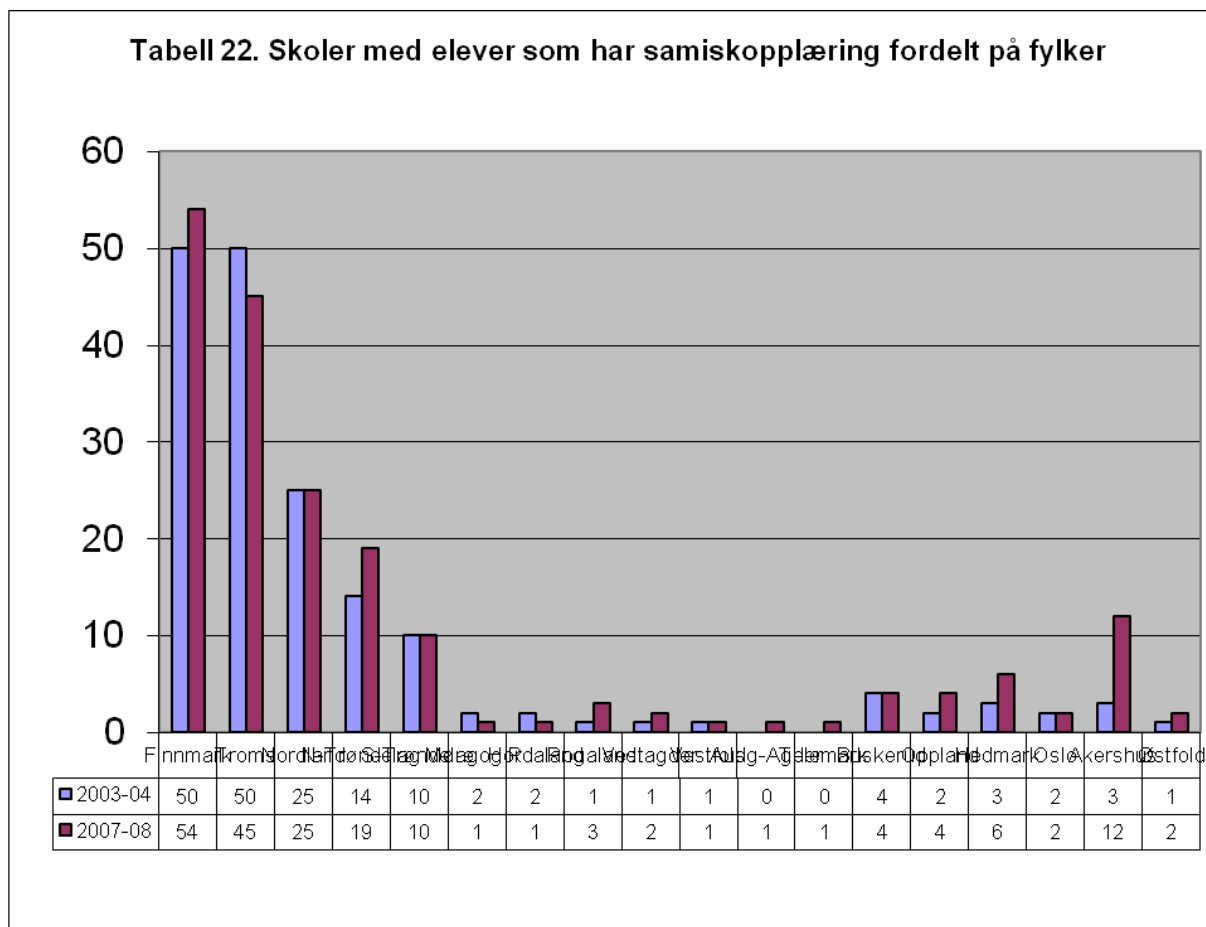
Tabell 21. Her vises antall elever som har nordsamisk opplæring og endringen fra skoleåret 2006/07 til 2007/2008

Disse tabellene viser utviklingen innen de forskjellige tilbudene. Undersøkelsen kan ikke helt sammenlignes med 2004, fordi læreplanene i grunnskolen er endret. I Kunnskapsløftet er alle samiskplanene læreplaner i språk, med slutteksamen. Faget samisk språk og kultur (L97) hadde stor vektlegging på den kulturelle biten og det var ikke et eksamensfag. Elevtallet for samisk som førstespråk i 2004 og 2008 kan sammenlignes, her er det ingen forandringer i strukturen i faget. Tallene viser at det er en liten økning av elever som har valgt samisk som førstespråk i nordsamisk og sørsamisk, og liten nedgang på lulesamisk.

Generelt kan man si at valg av samisk som andrespråk 2 har økt. Dette kan skyldes at en del av de som tidligere hadde faget samisk språk og kultur nå har valgt samisk som andrespråk. En annen mulighet kan være at årskullet har vært større i denne perioden.

Tabellen nedenfor viser at det i Norge gis tilbud om samiskundervisning i 18 fylker. 171 skoler tilbød undervisning i samisk språk skoleåret 2003/2004 og 194 skoleåret 2007/2008.

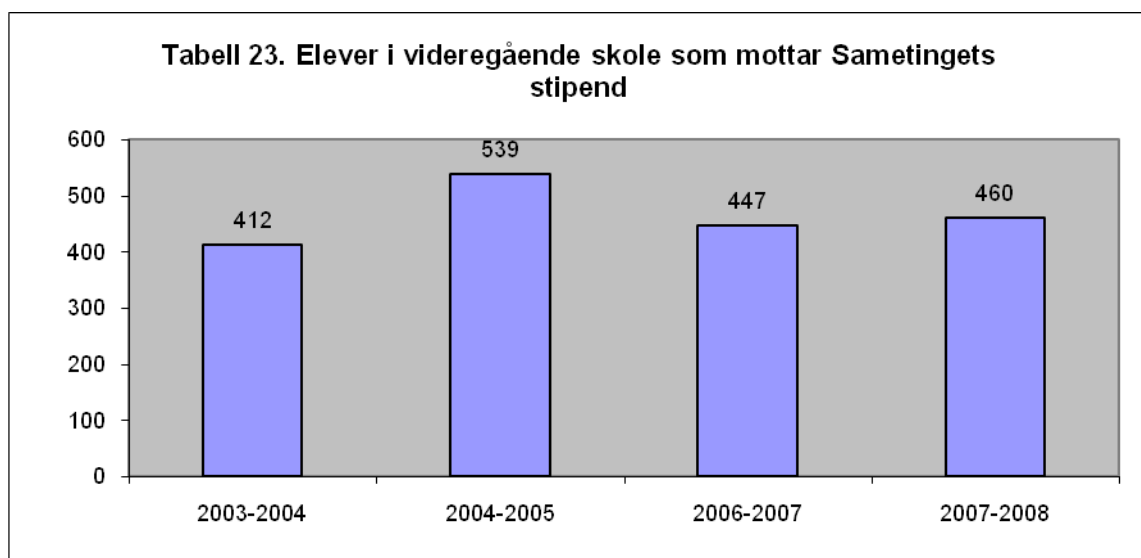
Konklusjonen er at selv om elevtallet totalt er redusert, er det økning i antall skoler som gir tilbud om undervisning i samisk.

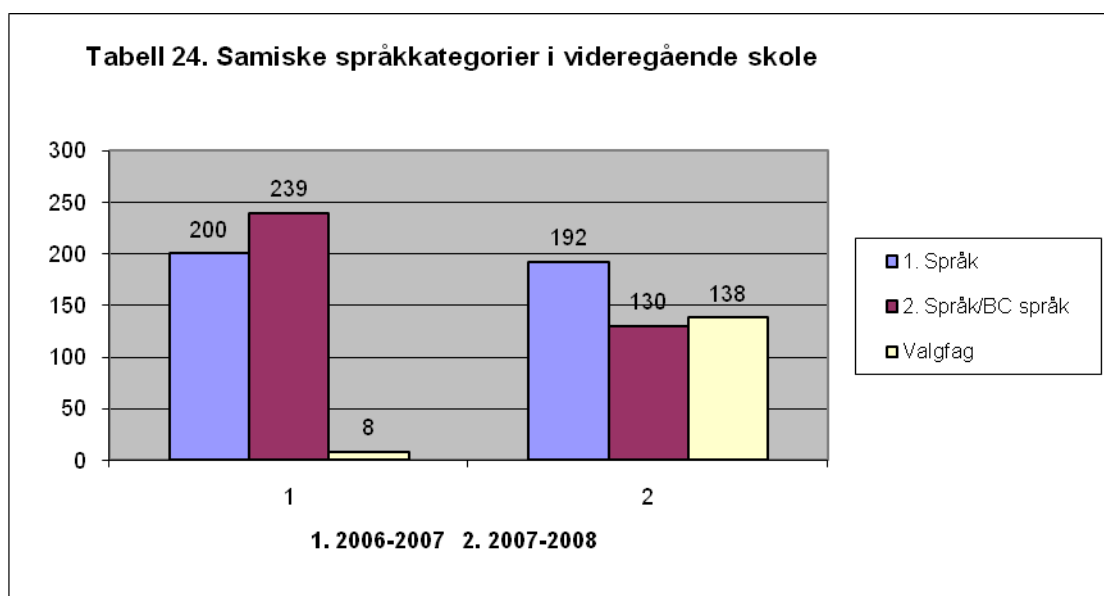
Tabell 22. Her vises antallet skoler med elever som har samiskopplæring fordelt på fylker.

5.3 Elever i videregående skoler

Tabellen nedenfor viser tallene for tildeling av stipend til elever som leser samisk språk i videregående skoler. Retningslinjene for utdeling av stipend ble endret fra skoleåret 2003/2004, da stipendet ble gradert i tre forskjellige beløp. Elever med samisk som førstespråk har rett til det største stipendet, dernest mottar andrespråk og B og C språk et mindre beløp og det minste beløpet går til samisk som valgfag.

Tabell 23. Her vises utviklingen av antallet elever som fikk utdelt Sametingets stipend i årene 2004 til 2008.

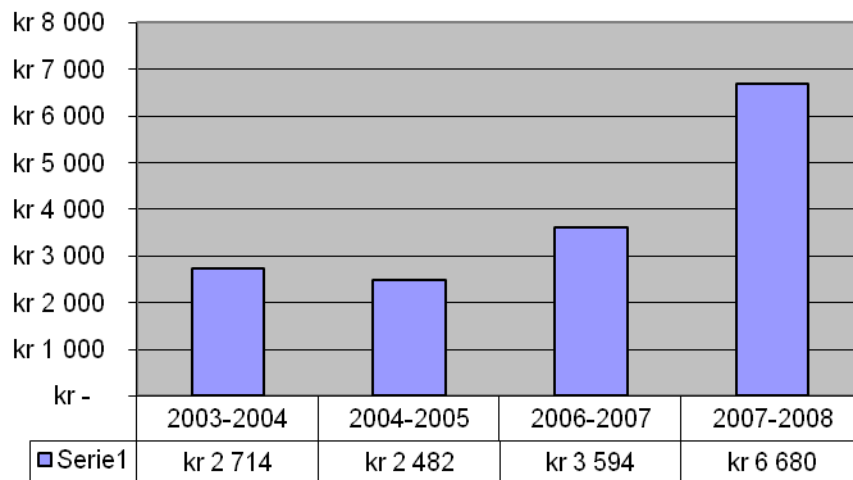

Tabell 24. Her vises utviklingen i elevtallet innen de forskjellige kategorier stipendet utdeles ut i fra. Det har vært en økning i det totale antall elever som søker Sametingets stipend.

Stipendet utdeles med likt beløp til alle som har rett til stipend og skjemaet nedenfor viser at stipendbeløpet for de som har samisk som 1. språk har økt betraktelig fra 2004 til 2008.

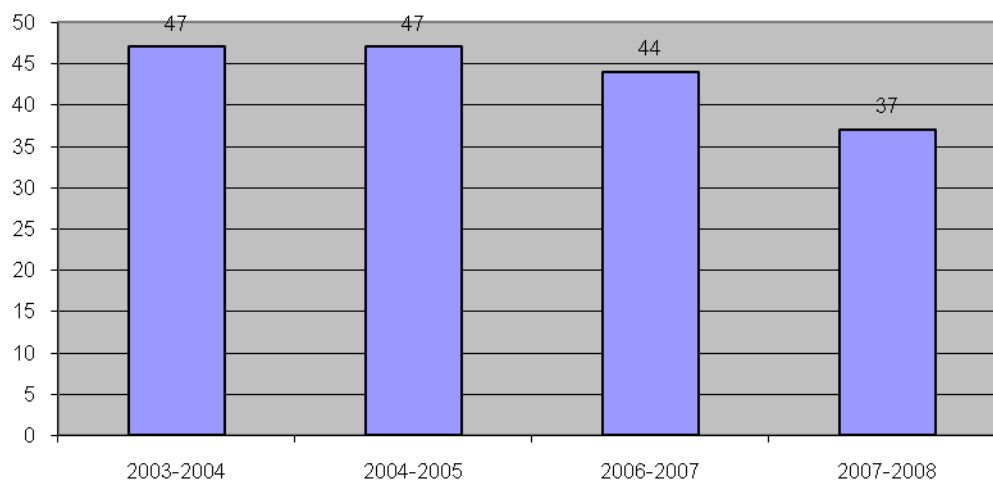
Formålet med å øke stipendet er å stimulere ungdom i videregående skole til å velge opplæring i samisk språk, som et ledd i å fremme bruken av samisk språk og å øke antall samisktalende elever.

Tabell 25. Satser på stipend 2004-2008

Tabell 25. Utvikling over stipendsatser fra skoleåret 2003-2004 til 2007-2008

Tabell 26. Antall videregående skoler som tilbyr samiskundervisning

Tabell 26. Utvikling av antall videregående skoler som tilbyr samiskundervisning fra skoleåret 2003-2004 til 2007-2008

6. Oppsummering

Formålet med denne undersøkelsen er å kartlegge utvalgte institusjoners bruk av samisk språk i Norge, og også undersøke interessen for valg av samisk språk i skoler og barnehager. I tillegg er det samlet opplysninger om barnehager, som mottar tilskudd til samiske barnehager, og grunn- og videregående skoler som gir opplæring i og på samisk.

Undersøkelsen viser at 84 % av institusjonene svarte bekræftende på at de betjener den samiske befolkning. Av svarene kommer det også fram at tjenestene på samisk ved noen få institusjoner ikke automatisk blir gitt, men at de samiske brukerne må etterspørre dette.

Undersøkelsens kapittel 3 viser at det er svært mange ansatte i de spurte institusjonene som ikke forstår samisk. Samtidig viser den at de som har kompetanse i samisk, ofte har en høyere utdanning i samisk språk.

Det viser seg også, at det er vanskelig å rekruttere fagfolk som kan samisk. I svarene er det nevnt at det er stor mangel på bl.a. leger, psykologer og sykepleiere. Dette gjelder alle språkgruppene, men er særlig prekært i lule- og sørsamisk område. Noen institusjoner kommenterer også at det er så få med kompetanse i samisk språk at når en institusjon får kompetanse i samisk så betyr det at en annen mister den.

I følge samelovens språkregler § 3-2 skal lover og forskrifter av særlig interesse for hele eller deler av den samiske befolkning oversettes til samisk. Skjema til bruk overfor et lokalt eller regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet for samisk språk skal foreligge både på samisk og norsk. I undersøkelsen svarer 44 % at de lover og regler som de har behov for ikke er oversatt til samisk. 31 % svarer at de har skjemaer som er utarbeidet på samisk. Dersom kommunikasjon og saksbehandling skal foregå på samisk er dette viktige hjelpemidler.

For å kunne skrive samisk på datamaskiner, er det en forutsetning at det er tilrettelagt for dette. Litt over halvparten, 52 % av institusjonene svarer at dette er i orden for deres institusjon.

Institusjonene etterlyser oversetting av flere lover til samisk. Pr i dag er lovene bare oversatt til nordsamisk. Dersom de oversatte lovene blir endret er det ikke en automatikk i at endringene også blir oversatt. Derfor har man nå en situasjon hvor lover er oversatt, men at alle ikke kan brukes fullt ut fordi de ikke er oppdaterte. Et annet viktig moment er at lovene bare er oversatt til nordsamisk. Det er ytterst uheldig særlig med tanke på at man nå har en lulesamisk kommune og en sørsamisk kommune som er med i forvaltningsområdet for samisk språk.

Mange institusjoner (61%) har i følge undersøkelsen mulighet for å skaffe tolk dersom det er behov for det. Derimot er det også mange institusjoner som kommenterer at man ikke trenger noen spesiell tilrettelegging fordi de som snakker samisk også snakker norsk.

Sammenlignet med 2004 undersøkelsen har det vært økning fra 2004 til 2008 i lulesamisk område med 13 barn hvor foreldre har valgt samisk barnehage for barna. I sørsamisk område er det ikke så store endringer fra 2004 til 2008.

I grunnskolen i Norge gis det tilbud om opplæring i sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk som førstespråk og andrespråk, enten samisk 2 eller samisk 3. Samisk språk og kultur er ikke lenger et fag etter at det nye læreplanverket for Kunnskapsløftet – samisk trådte i kraft i 2006. Generelt kan man si at valg av samisk som andrespråk har økt. Dette kan skyldes at en del av de som tidligere hadde samisk språk og kultur nå har valgt samisk som andrespråk. En annen mulighet kan være at årskullet har vært større i denne perioden.

Undersøkelsen kan ikke helt sammenlignes med 2004, fordi læreplanene i grunnskolen er endret. I Kunnskapsløftet er alle samiskplanene læreplaner i språk, med slutteksamen. Faget samisk språk og kultur (L97) hadde stor vektlegging på den kulturelle biten og det var ikke et eksamensfag.

Elevtallet for samisk som førstespråk i 2004 og 2008 kan sammenlignes. Her er det ingen forandringer i strukturen i faget. Tallene viser at det er en liten økning av elever som har valgt samisk som førstespråk i nordsamisk og sørsamisk, og en liten nedgang på lulesamisk.

I Norge gis det opplæring i samisk i 18 fylker. 171 skoler tilbød undervisning i samisk språk skoleåret 2003/2004 og 194 skoleåret 2007/2008. Sammenlignet med 2004 – undersøkelsen har elevtallet derimot gått ned fra 2834 til 2538 i 2008. Det er en nedgang på 304 elever av de som har samiskopplæring i grunnskolen. Grunnen til dette kan være at samiske timene er vanskelig å organisere utenfor forvaltningsområdet, det er vanskelig å skaffe samisktalende lærere og en del av timene må tas utenom vanlig skoletid.

Selv om elevtallet totalt er redusert, er det stadig flere skoler som gir opplæring i samisk.

En av grunnene kan være at det i dag er bedre kunnskap om samiske elevers rettigheter når det gjelder opplæring i samisk, både hos foreldre og skoleeiere.

Sametinget tildeler årlig stipend til elever i videregående skole med samisk i fagkretsen. Det har vært en økning i det totale antall elever som søker Sametingets stipend. Stipendet utdeles med likt beløp til alle som har rett til stipend, men med en variasjon på hvilket språkfag man har. Stipendbeløpet for de som har samisk som førstespråk har økt betraktelig fra 2004 til 2008. Formålet med å øke stipendet er å stimulere

ungdom i videregående skole til å velge opplæring i samisk språk, som et ledd i å fremme bruken av samisk språk og å øke antall samisktalende elever

7. Språkstyrets merknader

Sametingets språkstyre kommenterer at administrasjonen har gjort et godt arbeid med språkundersøkelsen 2008 med den tiden som var til rådighet. Men med den undersøkelsen kan man ikke si noe om kvaliteten på språket til de samiske språkbrukerne. Man kan heller ikke si noe om den reelle situasjonen til de samiske språkene i dag.

Sametingets språkstyre foreslår derfor at Sametinget i 2010 gjennomfører en større undersøkelse som tar for seg:

Kunnskaper i samisk hos den enkelte språkbruker

Hvorfor språksituasjonen er slik den er i dag

Hvordan opplever den enkelte at de klarer seg med kun det samiske språk i hverdagen, eksempelvis hos legen, i butikken, hos offentlige myndigheter

Hva mener språkbrukerne om språkenes stilling, har språket gått tilbake eller er språkets stilling styrket?

8. Avslutning

Sametinget har gjennomført språkundersøkelse i 2008. Undersøkelsens formål var å undersøke bruken av samisk språk innen noen offentlige institusjoner i Norge som gir tilbud til samiske brukere. I tillegg er det samlet inn informasjon om antall barn i samiske barnehager, antall elever som har samisk i grunnskolen, og antall elever i videregående skole som har samisk opplæring og dermed rett til Sametingets stipend. En Informasjonen er hentet fra Grunnskolens Informasjonssystem på Internett (GSI) og fra rapporter som Sametinget har mottatt i forbindelse med tilskuddsforvaltning. Sametinget har mottatt svar fra 64 institusjoner innenfor og utenfor forvaltningsområdet. Bare 17 av de institusjonene som svarte på denne undersøkelsen i 2004, har svart i 2008. Dette gjør at resultater fra denne undersøkelsen ikke kan sammenlignes fullt ut, og derfor ikke gir et fullstendig bilde av samisk språk i samfunnet.